

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені
академіка Л.Т.Малої

Навчальний рік 2026/27

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«Медикаментозна алергія в практиці стоматолога»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент Вибірковий

Форма здобуття освіти Очна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 221 Стоматологія
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Стоматологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс V

Силабус освітнього компоненту
затверджений на засіданні кафедри
внутрішньої медицини №2, клінічної
імунології та алергології імені
академіка Л.Т.Малої

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем професійної
підготовки терапевтичного профілю

Протокол від
24 серпня 2022 р. № 21

Протокол від
25 серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри

Голова

професор Кравчун П.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

професор Кравчун П.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Бабаджан Володимир Данилович, професор кафедри внутрішньої медицини № 2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої, доктор медичних наук, професор_____

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, вчений ступінь)

2. Кравчун Павло Григорович, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої, доктор медичних наук, професор_____

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, вчений ступінь)

3. Ринчак Петро Іванович, доцент кафедри внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої, кандидат медичних наук, доцент_____

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, вчений ступінь)

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, вчений ступінь.	Бабаджан Володимир Данилович, професор кафедри внутрішньої медицини № 2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої, доктор медичних наук, професор.
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше).	Молекулярна алергологія, діагностики та лікування анафілактичного шоку, кропив'янки, гострого ангіонабряку, медикаментозної та харчової алергії. https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=203
Контактний телефон	+380675732338
Корпоративна пошта викладача	vd.babadzhan@knmu.edu.ua
Консультації	Проводяться щоденно з 15 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰ , по суботах за графіком кафедри та за вимогою здобувачів освіти; онлайн консультації проводяться за домовленістю з викладачем в системі Google Meet, Teams або Zoom.
Локація	Кафедра внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої.
Прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, вчений ступінь.	Кравчун Павло Григорович, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої, доктор медичних наук, професор
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше).	Теоретичні та практичні аспекти розвитку алергічних захворювань, молекулярна алергологія. Діагностика та лікування медикаментозної алергії. https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=203
Контактний телефон	+380972600080
Корпоративна пошта викладача	pg.kravchun@knu.edu.ua
Консультації	Проводяться щоденно з 15 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰ , по суботах за графіком кафедри та за вимогою здобувачів освіти; онлайн консультації проводяться за домовленістю з викладачем в системі Google Meet, Teams або Zoom.
Локація	Кафедра внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої.
Прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, вчений ступінь.	Ринчак Петро Іванович, доцент кафедри внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої Харківського національного медичного університету, кандидат медичних наук, доцент.
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше).	Лікування хворих на анафілактичний шок, поліноз, алергічний риніт, кропив'янку, гострий ангіоневротичний набряк, медикаментозну алергію https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=203
Контактний телефон	+380509089369
Корпоративна пошта викладача	pi.rynchak@knmu.edu.ua
Консультації	Проводяться щоденно з 15 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰ , по суботах за графіком кафедри та за вимогою здобувачів освіти; онлайн консультації проводяться за домовленістю з викладачем в системі Google Meet, Teams або Zoom.
Локація	Кафедра внутрішньої медицини №2, клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої.

ВСТУП

Програма освітнього компоненту «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» складена відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «221 Стоматологія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «стоматологія».

Опис освітнього компоненту (анотація) Вибірковий освітній компонент «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» включає до себе уявлення про механізми виникнення, клінічні прояви, можливості клінічної та лабораторної діагностики медикаментозної терапії, невідкладної допомоги при її виникненні. Така інформація допоможе лікарям різних спеціальностей максимально убезпечити себе та стоматологічних пацієнтів від виникнення ускладнень медикаментозного лікування та застосування різноманітних матеріалів у їх щоденній практиці.

Вивчення освітнього компоненту дозволить лікарю-стоматологу застосувати методи діагностики та лікування медикаментозної алергії, визначити безпечність різноманітних медичних препаратів та матеріалів. Таким чином, вивчення дисципліни потрібно лікарям-стоматологам, лікарям-протезистам, дитячим стоматологам та протезистам, хірургам-стоматологам, щелепно-лицевим хірургам та ін. у їх повсякденній практиці. Вибірковий освітній компонент «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» призначена для навчання здобувачів освіти 5 року другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Предметом вивчення освітнього компоненту «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» є збереження здоров'я населення шляхом вивчення методів діагностики та лікування алергічних ускладнень медикаментозної терапії (медикаментозної алергії) у хворих стоматологічного профілю.

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити: патологічна морфологія, фізіологія та патофізіологія, мікробіологія, вірусологія та імунологія.

Постреквізити: сприяє вивченню здобувачами освіти клінічних дисциплін «Хірургія», «Терапевтична стоматологія», «Дитяча стоматологія», «Дитяча хірургічна стоматологія», «Хірургічна стоматологія» – зокрема діагностика та лікування анафілактичного шоку, попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії на загальні та локальні анестетики, антибіотики, препарати для місцевого застосування, «Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами» – діагностика та лікування анафілактичного шоку, попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії, «Онкологія» – попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії на анальгетики, «Офтальмологія» – попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії, «Акушерство і гінекологія» – попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії на засоби для наркозу, загальні та локальні анестетики, антибіотики, гормональні препарати, препарати для місцевого застосування, «Дерматологія, венерологія» – діагностика та лікування анафілактичного шоку, попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії, «Оториноларингологія» – попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії на засоби для наркозу, загальні та локальні анестетики, антибіотики, «Екстрена та невідкладна медична допомога» – діагностика та лікування анафілактичного шоку, попередження, діагностика та лікування медикаментозної алергії на засоби для наркозу, загальні та локальні анестетики, антибіотики, гормональні препарати. Посилання на сторінку вибіркового компоненту «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» в системі Moodle <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=203>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення вибіркового освітнього компоненту «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» є поглиблення знань сучасних методів клінічної та лабораторної діагностики та лікування медикаментозної алергії необхідних у професійній діяльності стоматолога, дитячого стоматолога, хірурга-стоматолога, ортопеда-стоматолога, дитячого ортопеда-стоматолога які встановлені на основі освітньо-професійної програми.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога» є удосконалення компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми підготовки на другому (магістерському) рівні вищої освіти у галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 228 Педіатрія кваліфікації магістр медицини: 1) здатність оказувати допомогу при виникненні невідкладних станів при медикаментозній алергії; 2) вміння призначати та оцінювати методи лабораторної діагностики та шкіряні тести для попередження виникнення медикаментозної алергії; 3) вміння діагностувати виникнення та призначати лікування медикаментозної алергії; 4) вміння проводити та оцінювати результати пач-тестів з стоматологічними матеріалами, вибирати найбільш безпечні засоби; 5) розуміння предметної області та професійної діяльності, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, прийняття обґрунтованого рішення, здатність працювати в команді, діяти соціально відповідально та свідомо.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент «Медикаментозна алергія в практиці стоматолога»:

Згідно з вимогами стандарту освітній компонент забезпечує набуття здобувачем освіти **компетентностей:**

– *інтегральна:* Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі терапевтичної стоматології, хірургічної стоматології, дитячої стоматології, дитячої хірургічної стоматології, клінічної імунології та алергології та в освітньому процесі, що передбачає застосування теоретичних засад, знання клінічних проявів та імунологічних методів лабораторної діагностики з метою виявлення сенсibilізації до різних видів лікарських сполук у хворих; встановлювати діагноз і ступінь імунологічних та алергологічних порушень, проводити контроль призначеної протиалергічної терапії.

– *загальні:* 1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. 5. Здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії. 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. 9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

– *спеціальні (фахові, предметні):* 1. Трактувати поняття «медикаментозна алергія». 2. Робити висновки про наявність сенсibilізації до лікарських препаратів за даними лабораторного дослідження. 3. Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із медикаментозною алергією. 4. Обґрунтовувати застосування шкіряних прік-тестів, що застосовуються для діагностики сенсibilізації до лікарських сполук, визначати показання та протипоказання для їх проведення. 5. Визначати етіологічні чинники медикаментозної алергії. 6. Пояснювати основи методів алергологічних досліджень (лабораторні тести, шкіряні проби, провокаційні тести та ін.). 7. Скласти план обстеження хворих з медикаментозною алергією, обґрунтовувати застосування основних діагностичних методів, що застосовуються в алергології, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення. 8. Виявляти різні варіанти перебігу та ускладнення алергічних захворювань, викликаних медикаментозною алергією. 9. Проводити

диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при основних алергічних синдромах на підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження. Проводити диференційну діагностику між алергічними та псевдоалергічними механізмами. 10. Призначати протиалергійну терапію, оцінювати її ефективність. Визначати прогноз, проводити первинну та вторинну профілактику при наявності медикаментозної алергії. Здатність до проведення маркетингу медичних послуг.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **програмних результатів навчання:**

- 1) здобуття загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді.
- 2) знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення.
- 3) здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій.
- 4) збір інформації про пацієнта.
- 5) оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень.
- 6) встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання.
- 7) визначення характеру, принципів лікування захворювань.
- 8) визначення необхідної дієти, режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань.
- 9) визначення тактики ведення контингенту осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
- 10) діагностування невідкладних станів, визначення тактики надання екстренної медичної допомоги.
- 11) проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
- 15) виконання медичних маніпуляцій.
- 16) оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення.
- 17) ведення медичної документації, обробка державної, соціальної та медичної інформації.
- 18) здатність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я.
- 20) здатність застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі.
- 21) сформованість фахівця з належними особистими якостями, який дотримується етичного кодексу лікаря.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **соціальний навичок (Soft skills):** навички критичного мислення, вирішення завдань, публічного виступу, ділового спілкування, роботи в команді, цифрового спілкування, організації діяльності, на які так само впливають рівень лідерських якостей, знання трудової етики, дисципліни, почуття відповідальності, співчуття людині.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «МЕДИКАМЕНТОЗНА АЛЕРГІЯ В ПРАКТИЦІ СТОМАТОЛОГА»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Вибірковий	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: <u>221 «Стоматологія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		5-й	-й
		Семестр	
		9-й	10-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи здобувач освіти - 60	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Другий (магістерський рівень) ОПП <u>Стоматологія</u>	Практичні заняття	
		30 год.	Год.
		Самостійна робота	
		60 год.	Год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка: 1 кредит ECTS – 30 год.

2.1 Опис освітнього компонента

2.2.1 Практичні заняття

№ з/п	Тема	К-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Типи алергічних реакцій за Джелом і Кумбсом. Алергічні реакції негайного та уповільненого типу, класифікація алергічних реакцій Кука.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеофільм, ділова гра, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, спаринг-партнерство (навчання в парах), стандартизований пацієнт, використання імунограм, результатів багатокомпонентних методів діагностики алергії	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; презентація; реферат; доповідь.
2.	Анафілаксія, в тому числі на медикаментозні засоби в умовах бойових дій. Причини, механізми, клінічні прояви, класифікація, діагностика, лікування.	2		
3.	Види медикаментозної алергії. Гостра кропив'янка. Ангіонабряк. Ангіонабряк в ділянці гортані. Приступ алергічної бронхіальної астми.	2		
4.	Види медикаментозної алергії. Алергічний стоматит. Алергічний контактний стоматит та дерматит. Токсикодермія. Синдром Стивенса-Джонсона з ураженням слизової оболонки порожнини рота. Багатоформна ексудативна еритема. Сироваткова хвороба.	2		<u>Підсумковий контроль</u> : залік
5.	Методика проведення скарифікаційних	2		

	проб та прик-тестів з лікарськими засобами.			
6.	Методика проведення пач-тестів з лікарськими засобами.	2		
7.	Лабораторна діагностика медикаментозної алергії: ІФА, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA, FAST.	2		
8.	Медикаментозна алергія на антибіотики, в тому числі у поранених. Значення шкірних скарифікаційних та прик-тестів і лабораторних методів для діагностики сенсibilізації до лікарських засобів.	2		
9.	Медикаментозна алергія на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати. Значення лабораторних методів для діагностики сенсibilізації до лікарських засобів.	2		
10.	Медикаментозна алергія на локальні анестетики та засоби для наркозу, в тому числі у поранених. Значення шкірних скарифікаційних та прик-тестів і лабораторних методів для діагностики сенсibilізації до лікарських засобів.	2		
11.	Медикаментозна алергія на ліки, що мають властивості гаптенів. ПАЧ-тест. Лікування.	2		
12.	Види стандартизованих алергенів для проведення ПАЧ-тестів. Медикаментозна алергія. Діагностика алергічний контактного стоматиту з використанням ПАЧ-тестів. Методи лікування.	2		
13.	Сучасні методи лікування медикаментозної алергії.	2		
14.	Невідкладні алергічні стани в практиці стоматолога. Анафілаксія. Гостра кропив'янка. Алергічний ангіонабряк. Диференційна діагностика спадкового ангіонабряку з алергічним. Невідкладна допомога при спадкового ангіонабряку.	2		
15.	Анафілактичний шок в клінічній практиці стоматолога, в тому числі у поранених: причини, діагностика, лікування, попередження.	2		
16.	Залік.			
	Всього	30		

Самостійна робота

№ з/п	Тема	К-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Загальні питання діагностики, лікування та профілактики медикаментозної алергії.	6	віртуальна консультація	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; презентація; реферат; доповідь
2	Шкіряні проби. Прик-тести та скарифікаційні проби в діагностиці та попередженні медикаментозної алергії.	6		
3	Пач-тести в діагностиці та попередженні медикаментозної алергії.	6		
4	Лабораторна діагностика медикаментозної алергії.	6		
5	Діагностика, лікування та попередження алергії на антибіотики, локальні та системні анестетики.	6		
6	Діагностика, лікування та попередження алергії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.	6		
7	Діагностика, лікування та попередження алергії на засоби для локальної анестезії та наркозу.	6		
8	Гіперчутливість до ліків, що мають властивості гаптенів.	6		
9	Анафілаксія. Анафілактичний шок в клінічній практиці.	6		
10	Підготовка до заліку.	6		
	Всього	60		<u>Підсумковий контроль</u> : залік

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий,

	значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Здобувач відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Здобувач самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Здобувач демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Здобувач не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

3.2. Контрольні питання та питання до заліку:

Тема № 1. Типи алергічних реакцій за Джелом і Кумбсом. Алергічні реакції негайного та уповільненого типу, класифікація алергічних реакцій Кука.

Вкажіть та охарактеризуйте структуру та функцію центральних та периферичних органів імунної системи.

Антигени: їх характеристика, будова, функції. Гаптени. Які клітини є антиген-презентуючими та їх функції.

Популяції (Т- і В-лімфоцити) та субпопуляції (Т-хелпери 1 і 2 типу, Т-регуляторні, Т-цитотоксичні клітини) лімфоцитів, їх антигенна структура та функції. Основні кластери диференціювання Т- та В-клітин.

Що таке антиген, антитіло, комплемент. Класи імуноглобулінів. Динаміка рівнів імуноглобулінів при алергії.

Антигенна структура та функції Т-хелперів 1 та 2 типу. Як вони активують Т- та В-клітинну імунну відповідь. Значення функціонального балансу між Т-хелперами (Th1\Th2).

Цитокіни - медіатори імунної системи. Інтерлейкіни, класифікація, функції та участь в імунних процесах.

Особливості функціонування імунної системи у дітей різного віку, що обумовлює підвищення виникнення алергічних захворювань.

Визначення алергії. Роль генетичних факторів і навколишнього середовища в імунопатогенезі алергії. Сучасні уявлення про алергію та атопію.

Алергія. Класифікація алергенів. Причини та механізми формування алергічних станів. Стадії формування алергічної реакції.

Класифікація алергічних реакцій за Джелом і Кумбсом. Види захворювань, що мають в своєму патогенезі I, II, III, IV типи реакцій.

Тема № 2. Анафілаксія, в тому числі на медикаментозні засоби в умовах бойових дій. Причини, механізми, клінічні прояви, класифікація, діагностика, лікування.

Медикаментозна алергія. Анафілаксія: визначення, причини, імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лабораторна діагностика, визначення триптази та профілактика.

Ступені тяжкості анафілаксії.

Лабораторні методи діагностики сенсibiliзації до ліків при анафілаксії.

Лікування та невідкладна допомога при анафілаксії.

Тема № 3. Види медикаментозної алергії. Гостра кропив'янка. Ангіонабряк. Ангіонабряк в ділянці гортані. Приступ алергічної бронхіальної астми.

Диференціальна діагностика захворювань, обумовлених алергічними процесами та псевдоалергічними реакціями.

Розвиток псевдоалергічних реакцій при порушеннях активації системи комплементу та метаболізму арахідонової кислоти.

Принципи протиалергічної терапії та імунотропних методів лікування в алергології.

Синдром непереносимості гістаміну. Принципи лікування.

Клінічні форми медикаментозної алергії. Імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лікування, алергопрофілактика.

Гостра кропив'янка. Імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лікування, алергопрофілактика.

Приступ алергічної бронхіальної астми. Причини, діагностика та лікування.

Гострий ангіонабряк. Імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лікування, алергопрофілактика.

Тема № 4. Види медикаментозної алергії. Алергічний стоматит. Алергічний контактний стоматит та дерматит. Токсикодермія. Синдром Стивенса-Джонсона з ураженням слизової оболонки порожнини рота. Багатоформна ексудативна еритема.

Медикаментозна алергія. Алергічний стоматит гострий та хронічний. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.

Алергічний контактний стоматит: визначення, причини, імунопатогенез, клініка, алергодіагностика (ПАЧ-тести), лабораторна діагностика, визначення триптази та профілактика.

Алергічний контактний дерматит: визначення, причини, імунопатогенез, клініка, алергодіагностика (ПАЧ-тести), лабораторна діагностика, визначення триптази та профілактика.

Токсикодермія. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.

Синдром Стивенса-Джонсона з ураженням слизової оболонки порожнини рота.

Багатоформна ексудативна еритема. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.

Медикаментозна алергія. Сироваткова хвороба. Імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лікування, алергопрофілактика.

Тема № 5. Методика проведення скарифікаційних проб та прік-тестів з лікарськими засобами.

Патофізіологічні основи використання скарифікаційних проб та прік-тестів для діагностики сенсibiliзації до лікарських сполук

Показання та протипоказання для проведення скарифікаційних проб та прік-тестів з ліками.

Методика проведення скарифікаційних проб та прік-тестів з ліками.

Методика оцінювання скарифікаційних проб та прік-тестів з ліками.

Невідкладна допомога при виникненні ускладнень при проведенні скарифікаційних проб та прік-тестів з ліками.

Тема № 6. Методика проведення пач-тестів з лікарськими засобами. Методи лікування медикаментозної алергії.

Принципи протиалергічної терапії при лікуванні медикаментозної алергії: використання адреналіну, кисню,

Принципи протиалергічної терапії в алергології: використання клісталоїдних та колоїдних розчинів.

Принципи протиалергічної терапії в алергології: використання антигістамінних препаратів, дози.

Принципи протиалергічної терапії в алергології: використання системних глюкокортикоїдів, дози.

Принципи протиалергічної терапії в алергології: використання антилейкотрієнових препаратів, дози.

Патофізіологічні основи використання ПАЧ-тестів для діагностики сенсibiliзації до лікарських сполук

Показання та протипоказання для проведення ПАЧ-тестів з ліками.

Методика проведення ПАЧ-тестів з ліками.

Методика оцінювання ПАЧ-тестів з ліками.

Невідкладна допомога при виникненні ускладнень при проведенні ПАЧ-тестів з ліками.

Тема № 7. Лабораторна діагностика медикаментозної алергії, місце стандартизованих та нестандартизованих тестів в практиці лікаря: ІФА, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, ELISA-CAST, FAST.

Методи діагностики алергій: клінічні, аналіз крові, мазки-відбитки зі слизової оболонки носа, загальний IgE.

Методи діагностики алергій: шкірні скарифікаційні та прік-тести, внутрішкірний тест, челендж-тест та провокаційні тести.

Методи діагностики алергій: ІФА визначення загального IgE, специфічних IgE.

Методи алерген-компонентної діагностики алергії: дослідження ImmunoCAP.

Методи алерген-компонентної діагностики алергії: багатокомпонентне дослідження ISAC, ALEX2.

Методи діагностики алергій: тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA.

Методи діагностики алергій: тест стимуляції базофілів FAST.

Тема № 8. Медикаментозна алергія на антибіотики, в тому числі у поранених. Значення шкірних скарифікаційних та прік-тестів і лабораторних методів для діагностики сенсibiliзації до лікарських засобів.

Патогенетичні механізми виникнення алергії на антибіотики.

Типи алергічних реакцій при алергії на антибіотики.

Клінічні форми медикаментозної алергії при алергії на антибіотики.

Діагностика та невідкладна допомога при анафілаксії на антибіотики.

Місце прік- та скарифікаційних тестів в діагностиці алергії на антибіотики.

Лабораторна діагностика алергії на антибіотики (ІФА на специфічні IgE, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA, FAST).

Тема № 9. Медикаментозна алергія на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати. Значення лабораторних методів для діагностики сенсibilізації до лікарських засобів.

Патогенетичні механізми виникнення алергії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.

Типи алергічних реакцій при алергії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.

Медикаментозний та немедикаментозний механізми алергії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.

Клінічні форми медикаментозної алергії при алергії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.

Медикаментозна алергія. Сироваткова хвороба. Імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лікування, алергопрофілактика.

Діагностика та невідкладна допомога при анафілаксії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.

Місце прік- та скарифікаційних тестів в діагностиці алергії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати.

Лабораторна діагностика алергії на аналгетики, внутришньовенні рентгенконтрастні засоби, антигіпертензивні та інші препарати (ІФА на специфічні IgE, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA, FAST).

Тема № 10. Медикаментозна алергія на локальні анестетики та засоби наркозу. Значення скарифікаційних та прік-тестів для діагностики сенсibilізації до лікарських засобів.

Патогенетичні механізми виникнення алергії на локальні анестетики.

Типи алергічних реакцій при алергії на локальні анестетики.

Клінічні форми медикаментозної алергії на локальні анестетики.

Діагностика та невідкладна допомога при анафілаксії на локальні анестетики.

Місце прік- та скарифікаційних тестів в діагностиці алергії на локальні анестетики.

Лабораторна діагностика алергії на локальні анестетики: ІФА на специфічні IgE, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA, FAST.

Патогенетичні механізми виникнення алергії на засоби для наркозу.

Типи алергічних реакцій при алергії на засоби для наркозу.

Клінічні форми медикаментозної алергії при алергії на засоби для наркозу.

Діагностика та невідкладна допомога при анафілаксії на засоби для наркозу.

Місце прік- та скарифікаційних тестів в діагностиці алергії на засоби для наркозу.

Лабораторна діагностика алергії на засоби для наркозу: ІФА на специфічні IgE, ImmunoCAP, тест стимуляції базофілів, CAST-ELISA, FAST.

Тема № 11. Медикаментозна алергія на ліки, що мають властивості гаптенів. ПАЧ-тест. Лікування.

Види ліків, що мають властивості гаптенів: бета-лактами, метали, стоматологічні матеріали, косметичні засоби.

ПАЧ-тести на ліки, що мають властивості гаптенів. Види стандартизованих алергенів для проведення ПАЧ-тестів.

Медикаментозна алергія. Алергічний контактний дерматит: визначення, причини, імунопатогенез, клініка, алергодіагностика (ПАЧ-тести), лабораторна діагностика, визначення триптази та профілактика.

Тема № 12. Види стандартизованих алергенів для проведення ПАЧ-тестів.

Медикаментозна алергія. Діагностика алергічний контактний стоматит з використанням ПАЧ-тестів. Методи лікування.

Види ліків, що мають властивості гаптенів: бета-лактами, метали, стоматологічні матеріали, косметичні засоби.

ПАЧ-тести на лікі, що мають властивості гаптенів. Види стандартизованих алергенів для проведення ПАЧ-тестів.

Медикаментозна алергія. Алергічний контактний стоматит: визначення, причини, імунопатогенез, клініка, алергодіагностика (ПАЧ-тести), лабораторна діагностика, лікування та профілактика.

Тема № 13. Сучасні методи лікування медикаментозної алергії.

Тактика лікаря-стоматолога для первинної та вторинної профілактики медикаментозної алергії. Значення алергологічного діагнозу. Використання методу попередження повторного призначення препаратів (алергенів), що викликали медикаментозну алергію. Можливість і частота виникнення перехресної алергії.

Адреналін: показання, дози, контроль терапії.

Системні глюкокортикоїди: показання, дози, контроль терапії.

Сучасні антигістамінні препарати: показання, дози, контроль терапії.

Метод гіпосенсибілізації при неможливості відмінити лікарський засіб.

Метод реанімації хворого (А, В, С-алгоритм) при анафілаксії.

Тема № 14. Невідкладні алергічні стани в практиці стоматолога. Анафілаксія.

Гостра кропив'янка. Алергічний ангіонабряк. Диференційна діагностика спадкового ангіонабряку з алергічним. Невідкладна допомога при спадкового ангіонабряку.

Медикаментозна алергія. Анафілаксія. Анафілактичний шок. Імунопатогенез, клініка, алергодіагностика, лікування, алергопрофілактика.

Медикаментозна алергія. Невідкладна допомога при анафілактичному шоку. Лабораторна діагностика. Шкіряні проби з лікарськими засобами.

Медикаментозна алергія. Гостра кропив'янка. Невідкладна допомога при гострій кропив'янці. Лабораторна діагностика. Шкіряні проби з лікарськими засобами.

Медикаментозна алергія. Ангіонабряк. Невідкладна допомога при гострому ангіонабряку. Лабораторна діагностика. Шкіряні проби з лікарськими засобами.

Диференційна діагностика спадкового ангіонабряку з алергічним. Невідкладна допомога при спадкового ангіонабряку.

Тема 15. Анафілактичний шок в клінічній практиці стоматолога, в тому числі у поранених: причини, діагностика, лікування, попередження.

Причини анафілактичного шоку.

Клінічні прояви анафілактичного шоку.

Ступені тяжкості анафілактичного шоку.

Невідкладна допомога при анафілактичному шоці. Методи лабораторної діагностики та шкірні тести для визначення сенсибілізації хворого з метою попередження виникнення анафілактичного шоку.

7. Індивідуальні завдання

Підготовка огляду наукової літератури або проведення наукового дослідження (за вибором):

- Механізми імунної відповіді при алергії.
- Причини, патогенез та клінічні прояви анафілаксії.
- Анафілактичний шок.
- Ангіоневротичний набряк (набряк Квінке).
- Гостра кропив'янка.

- Медикаментозної алергії. Анафілаксія.
- Методика проведення шкіряних проб (прик-тести, скарифікаційні проби) для визначення сенсibiliзації до ліків.
- Стандартизовані лабораторні методи діагностики медикаментозної алергії.
- Гіперчутливість до ліків, що мають властивості гаптенів. Пач-тести.

Види індивідуальних завдань:

1. Курація хворого з алергологічною патологією.
2. Доповідь історії хвороби пацієнта на практичному занятті.
3. Доповідь реферату або презентації на практичному занятті.
4. Написання тез, статей.
5. Участь в олімпіадах та студентських конференціях.

3.6. Правила оскарження оцінки У випадку, коли здобувач освіти не згодний з поставленою йому оцінкою, він повідомляє про це викладача. Викладач повинен задати додаткові питання для уточнення рівня знань здобувача освіти і повідомити його про результати додаткового опитування. Якщо здобувач освіти не згоден з виставленою оцінкою його опитування проводиться колегіально двома викладачами, яких призначає завідувач кафедри. В комісію по опитуванню може входити викладач, який вів практичні заняття в групі. В разі необхідності до комісії долучається завідувач кафедри. Після додаткового опитування комісія повідомляє здобувача освіти про отриману їм остаточну оцінку.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі фонендоскоп, зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Передбачена академічна мобільність, взаємозамінність залікових кредитів (обсяг 1 кредиту 30 годин). Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття. Пропуски практичних занять відпрацьовуються година в годину викладачу групи або черговому викладачу. Прийом відпрацьовань та консультації проводяться щоденно з 15⁰⁰ – 17⁰⁰, по суботах згідно до «Положення про порядок відпрацювання студентами навчальних занять» від 07.12.2015 № 415.

Студенти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контактуйте з викладачем.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

1. **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства; формою академічного плагіату є самоплагіат, що полягає у відтворенні без посилання на джерело інформації власних раніше опублікованих текстів;
2. **фабрикація** – фальсифікація результатів досліджень, посилань, або будь-яких інших даних, що стосуються освітнього процесу;
3. **обман** – надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої діяльності чи організації освітнього процесу;
4. **списування** – використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання;
5. **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

5. Рекомендована література:

Базова

1. Клінічна імунологія та алергологія: посібник для проведення практичних занять для студентів стоматологічного факультету/ В.В. Чопп'як, Г.О.Потемкіна, В.Д.Бабаджан [та ін.] Львів: Видавець Тетюк Т.В., 2015.-184 с.
2. Клінічна імунологія та алергологія / За ред. О.М. Біловола, П.Г. Кравчуна, В.Д. Бабаджана, Л.В. Кузнецової. // Навч. посібник для здобувач освіти. – Х.: Вид-во «Гриф», 2011. - 620 с.
3. Бабаджан В.Д., Кузнецова Л.В. Зайков С.В. Анафілаксія / Київ: ТОВ «Активіс Україна», 2014 – 228 с.
4. Oxford Handbook of Clinical Immunology and Allergy/ Third edition/ Edited by Gavin P.S. – Oxford University Press, 2015 - 659 p.

Допоміжна

1. Клінічна та лабораторна імунологія. Національний підручник / За ред. Кузнецової Л.В., Бабаджана В.Д., Фролова В.М.- Київ: ООО «Полиграф плюс», 2012 – 922 с.
2. Імунологія / За ред. Кузнецової Л.В., Бабаджана В.Д., Харченко Н.В. Підручник - Вінниця ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2015. - 565 с.
3. Бабаджан В.Д., Кузнецова Л.В., Кравчун П.Г., Риндіна Н.Г. Лабораторна діагностика: медикаментозної алергії. Частина 1. Методики визначення специфічних імуноглобулінів до ліків, медіаторів і цитокінів.// Астма та алергія. - 2013. - № 3. – С. 21-27.
4. Бабаджан В.Д., Кузнецова Л.В., Кравчун П.Г., Риндіна Н.Г. Лабораторна діагностика: медикаментозної алергії. Частина 2. Методики визначення активації клітин алергенами до ліків.// Астма та алергія. – 2013. – № 4. - С.49-59.
5. Лекції завідувача кафедри д.м.н. професора Кравчуна П.Г., д.м.н. професора Бабаджана В.Д., д.м.н. професора Шелеста О.М., к.м.н. доцента Добровольської І.М., к.м.н. доцента Борзової О.Ю., к.м.н. доцента Залюбовської О.І. 2020 – 2021 навч. року.
6. USMLE STEP 1 Lecture Notes, 2016/ Immunology and Microbiology/Tiffany L. Alley, Kim Moscatello- NY-Kaplan, Inc., 2016 – 519 p.
7. Component-Cross-reactivity-Map-150903_ru

8. Recommendations for the use of molecular diagnostics in the diagnosis of allergic diseases/ Villalta D., Tonutti E., Bizzaro N. al all// Eur Ann Allergy Clin Immunol.- Vol 50, N 2, 52-59, 2018.
9. Терапевтична стоматологія Підручник: У 4 т. - Т. 3. Захворювання пародонта / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін. - К.: Медицина, 2010. - 640 с. (Для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації).
10. Лекції завідувача кафедри д.м.н. професора Кравчуна П.Г., д.м.н. професора Бабаджана В.Д., д.м.н. професора Шелеста О.М., к.м.н. доцента Добровольської І.М., к.м.н. доцента Борзової О.Ю., к.м.н. доцента Залюбовської О.І.

6. Інформаційні ресурси

1. Сторінка в Moodle <http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=1690>
2. Українська бібліотечна асоціація www.ula.org.ua
3. <http://repo.knmu.edu.ua/>
4. <http://dspace.meduniv.lviv.ua/>
5. <https://studfiles.net/mgmu/2741/> Аллергология и иммунология Национальное руководство Р.М. Хаитов 2014.pdf
6. www.allergen.org
7. www.allergyeducation-ma.com
8. www.allergyeducation-ma.com